

Rikosuhripäivystyksen lausunto hallituksen esityksestä rikosuhrimaksulain muuttamiseksi

Rikosuhripäivystys (RIKU) kannattaa hallituksen esitystä. Kuten esityksessä todetaan, rikoksen uhrien tukipalveluiden tarve on kasvanut voimakkaasti. Yhteiskunnan tulee vastata tähän tarpeeseen ottaen huomioon Suomen kansainväliset velvoitteet, joiden merkitys tulee lähivuosina kasvamaan. Etenkin EU-sääntely tulee vahvistamaan valtion velvoitteita uhrien tukipalveluiden järjestämiseksi.

Rikosuhripäivystyksen ja muiden rikosuhrimaksujen tuotoista rahoitettavien tukipalveluiden rahoitus ei kuitenkaan saa olla suoraan riippuvainen rikosuhrimaksujen tuotoista. Valtion tulee huolehtia siitä, että rikoksen uhrit saavat tarvitsemansa palvelut riippumatta siitä, miten paljon tuottoa rikosuhrimaksusta kertyy. Uhrien tukipalveluiden rahoituksessa tulee huomioida palveluiden asiakasmäärien kehitys, mahdollisuus säilyttää palveluiden riittävä kattavuus ja korkea laatu, uhrien oikeus saada tukipalveluita yhdenvertaisesti sekä yleinen kustannustason kasvu.

Haluamme myös korostaa, että rahoituksen tulee uhrien tarpeiden lisäksi perustua pitkäjänteisyyteen ja ennakoitavuuteen. Vuonna 2024 RIKUn rahoitukseen kohdistui mittava leikkausuhka. Vaikka oikeusministeriön valtionavustukseen elokuussa 2024 ilmoitettu viidenneksen leikkaus (850 000 €) pieneni budjettiriihessä 65 000 €:n leikkaukseen, oli tällä epävarmalla tilanteella vaikutuksia RIKUn toimintaan ja henkilöstön hyvinvointiin.

Valtionavustuksen leikkaus sekä kustannustason nousu ja muiden rahoituslähteiden epävarmuus tarkoittivat sitä, että RIKUssa jouduttiin syksyllä 2024 tekemään päätöksiä sopeuttamistoimista, jotka näkyvät RIKUn palvelurakenteessa vuoden 2025 alusta alkaen. RIKUn tuottamien, EU:n uhridirektiiviin perustuvien uhrien yleisten tukipalveluiden pitkäjänteisen suunnittelun ja turvatun toteuttamisen kannalta on hyvin tärkeää, että tällaiseen epävarmaan rahoitustilanteeseen ei enää jouduta.

Esitetty korotus

Rikosuhripäivystys kannattaa esitettyä korotusta. Suomessa perittävät rikosuhrimaksut ovat korotuksen jälkeenkin kansainvälisen vertailun perusteella pääosin pienemmästä päästä. Korotuksen avulla voidaan vahvistaa rikoksen uhrien tukipalveluiden rahoituspohja pidemmällä tähtäimellä ottaen huomioon EU-sääntely, joka tulee lähivuosina lisäämään uhrien tukipalveluita koskevia edellytyksiä. Korotus on tarpeen tehdä riittävän isona, koska maksun määrästä säädetään laissa, jolloin korotuksia tehdään harvoin. Näin ollen nyt tehtävän korotuksen tulee olla riittävä myös lähivuosien näkökulmasta.

Lopuksi

Esitys tulee toteutuessaan merkittäväällä tavalla vahvistamaan rikoksen uhrien tukipalveluiden rahoituspohjaa, jota tarvitaan tämänhetkisiä ja tulevia tarpeita varten. Yleisten tukipalveluiden nykyistä palveluverkostoa on tärkeää ylläpitää vähintään nykyisellä tasolla ottaen huomioon myös mahdollisuudet sen hyödyntämiseen ennakoitavissa olevien uhrin asemaa koskevien direktiivimuutosten toteuttamisessa.

Rikosuhrimaksujärjestelmän tarkoitus, jossa rikoksentekijöitä vastuutetaan rikoksen vaikutuksista uhreihin, on hyvin perusteltu. Rikosuhrimaksun määrääminen on muistutus rikoksen tekijöille siitä, mitä seurauksia teosta voi olla.

Jaana Koivukangas
kehitysjohtaja

Leena-Kaisa Åberg
toiminnanjohtaja